

ΕΝΟΤΗΤΑ 14

Ρατσισμός - Στερεότυπα - Μεταναστευτικό Πρόβλημα

A1.

1 - ζ, 2 - στ, 3 - β, 4 - α, 5 - γ, 6 - η, 7 - θ, 8 - δ, 9 - ι, 10 - ε.

A2.

στερεότυπος - α, μισαλλοδοξία - β, δογματισμός - β, εθνικισμός - γ, περιφρόνηση - α, γενίκευση - β, σκοταδισμός - γ, αμοιβαιότητα - α, ενσωμάτωση - γ, αλληλεγγύη - α, διάδοση - γ, εδραίωση - γ, βαναυσότητα - α, φαύλος - β, αφιλόξενος - α

A3. 1.

Διαιωνίζουν:

α. διά + αιώνιος = καθιστώ κάτι αιώνιο, συνεχίζω κάτι στο διηνεκές

β. παρατείνουν, συντηρούν

Στιγματίζεται:

α. στίγμα = σημάδι

β. αμαυρώνεται, κηλιδώνεται

Περιθωριοποίηση:

α. περιθώριο + ποιώ

β. απομόνωση, αποκλεισμός

Στοχασμός:

α. στοχάζομαι = σκέφτομαι σε βάθος, φιλοσοφώ

β. προβληματισμός, περίσκεψη

A3. 2.

i. στερεοτυπικός

Πρόταση: Οι στερεοτυπικές αντιλήψεις για τα χαρακτηριστικά μειονοτικών ομάδων οδηγούν στον ρατσισμό.

ii. απορρίπτω, απορριπτικός

Πρόταση: Ο απορριπτικός λόγος απέναντι σε μειονότητες προκαλεί αίσθημα κατωτερότητας.

iii. προκαταλαμβάνω, προκατειλημμένος

Πρόταση: Είναι άτομο προκατειλημμένο και εχθρικό απέναντι σε αλλοεθνείς.

iv. διαφέρω, διαφορετικός, διαφορά

Πρόταση: Οι πολιτισμικές διαφορές των ατόμων πρέπει να γίνονται αποδεκτές σε μια κοινωνία.

v. εσωτερικεύω, εσωτερικευμένος, εσωτερικός

Πρόταση: Η συνεχής απόρριψη οδηγεί στην εσωτερίκευση του κοινωνικού ρατσισμού.

Το Ολοκαύτωμα μάς αφορά όλους, όχι μόνον τον εβραϊκό λαό. Αποκαλύπτει, γυμνό, το πρόσωπο του κακού και θέτει σε συνεχή δοκιμασία την ηθική μας συνείδηση. **Αποτίνουμε** με δέος και συντριβή φόρο τιμής στα εκατομμύρια θύματα της ναζιστικής **λαίλαπας**. Το σύνθημα «Ποτέ ξανά» μάς καλεί να θυμόμαστε ενεργά, να **μετουσιώσουμε** τη μνήμη σε πράξη. Να καλλιεργούμε την ιστορική γνώση. Να **αναστοχαζόμαστε** τις αιτίες που γέννησαν τον ναζισμό, τον ρατσισμό, τον **αντισημιτισμό** και κάθε είδους φυλετικές, θρησκευτικές και κοινωνικές προκαταλήψεις. Να εργαζόμαστε με **περισυλλογή** για την αφύπνιση των συνειδήσεων και τη **θωράκιση** ενάντια στη **ρητορική** του μίσους. Να ενισχύουμε την κοινωνική **φιλότητα** και την αλληλεγγύη. Μόνον έτσι θα αποτραπεί η επανάληψη παρόμοιων εγκλημάτων που **αμαυρώνουν** τον πολιτισμό μας. Μόνον έτσι το «Ποτέ ξανά» θα αποκτήσει το πραγματικό νόημά του.

B2.

Απλή πρόταση:

εμείς είμαστε αψεγάδιαστοι

Το στοίχημα κερδίζεται.

Οι «ταμπέλες» καταργούνται.

Επαυξημένη πρόταση:

Κατά του Ρατσισμού επιχείρησε σε ένα εξαιρετικό τριήμερο που διοργάνωσε με θέμα «Ο πολιτισμός κατά του ρατσισμού» να μιλήσει με τον δικό της τρόπο για τα ζωτικά αυτά ζητήματα.

Το άτομο με ειδικές ανάγκες προβάλλει σαν ένα ανυπεράσπιστο παιδί.

Σύνθετη πρόταση:

Η τηλεόραση και το διαδίκτυο αναπαράγουν τα στερεότυπα.

Ελλειπτική πρόταση:

Όχι διαφορετικός αλλά κατώτερος. Άλλος. Εξώκοσμος.

Οίκτος, απαξίωση, απόρριψη, άρνηση.

B3.

Τα **εισαγωγικά** χρησιμοποιούνται για να προσδώσουν ειρωνικό τόνο στη λέξη αποδεκτούς. Το ύφος του κειμένου γίνεται δηκτικό και επικριτικό.

Λαϊκές/αγοραίες λέξεις του κειμένου: Τάπες, ψηλολέεκες, τόφαλοι, κοκκαλιάρηδες.

Κάνουν το ύφος απλό, άμεσο, οικείο, παραστατικό.

Όρος ειδικού λεξιλογίου: σωματικός στιγματισμός (body shaming). Καθιστά το ύφος πιο επίσημο και επιστημονικό.

Μεταφορικός όρος: (ενδεικτικά) έρμαιο, ρίζες. Το ύφος γίνεται οικείο, γλαφυρό, παραστατικό.

B4 .α.

1. Έτσι, οι άνθρωποι περιορίζουν τον πνευματικό (τους) ορίζοντα και αδρανοποιούν τη σκέψη τους, με αποτέλεσμα σκοτεινά κέντρα να (τους) χειραγωγούν εύκολα.
2. Μεγάλα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα υποστηρίζονται από τα τελευταία και προωθούνται οι ολοκληρωτικές ιδεολογίες τους, με εργαλείο τον ρατσισμό, την ξενοφοβία, τις διακρίσεις, και τα παρακλάδια τους, τη χρήση των οποίων δίδαξαν οι μεγαλύτεροι δικτάτορες του 20ου και του 21ου αιώνα.

B4. β.

1. Λάθος, 2. Σωστό, 3. Σωστό, 4. Λάθος.

B5.

1. Διαρθρωτική λέξη. Δηλώνει το αποτέλεσμα.
2. Διαρθρωτική λέξη. Δηλώνει χρονική σχέση/σύγχρονο.
3. Εμπρόθετη δεικτική αντωνυμία, επίρρημα και νοηματικά συγγενής λέξη. Δηλώνει νοηματική αναφορά στα προηγούμενα.
4. Ερώτηση που ακολουθείται από απάντηση. Δηλώνει τον τρόπο.
5. Δεικτική αντωνυμία και λέξη που αποδίδει το νόημα της προηγούμενης πρότασης (πόλωση). Δηλώνει νοηματική αναφορά στην προηγούμενη πρόταση.

Γ1. α.**ΠΡΟΛΟΓΟΣ**

Αξιότιμοι κύριοι και κυρίες,
αγαπητοί συνδημότες,
φίλοι και συμμαθητές,

Είναι τιμή για εμένα, ως **εκπροσώπου** του δεκαπενταμελούς συμβουλίου του σχολείου μας, να συμμετέχω σε αυτή την τόσο ουσιαστική και επίκαιρη **ημερίδα** με θέμα τον ρατσισμό, ένα φαινόμενο που, παρά την πρόοδο της εποχής μας, εξακολουθεί να **δηλητηριάζει** τις ανθρώπινες σχέσεις και να υπονομεύει τη συνοχή των κοινωνιών μας. Ο ρατσισμός είναι μια πληγή που αιμορραγεί και, δυστυχώς, συχνά αθόρυβα. Σκοπός της σημερινής μου **τοποθέτησης** είναι να φωτίσουμε μαζί τα αίτια που τον γεννούν, αλλά και να **αναλογιστούμε** τις βαθιές, επώδυνες συνέπειες που επιφέρει στα άτομα και το κοινωνικό σύνολο.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κλείνοντας, είναι ανάγκη να συνειδητοποιήσουμε ότι ο ρατσισμός δεν αντιμετωπίζεται με σιωπή ούτε με αδιαφορία. Αντίθετα, η γνώση, η παιδεία, η **ενσυναίσθηση** και ο σεβασμός στη διαφορετικότητα είναι τα μόνα όπλα που διαθέτουμε ως άτομα και ως κοινωνία απέναντι σε αυτήν τη διαχρονική **απειλή**. Ας μην ξεχνάμε ότι ο ρατσισμός είναι κοινωνική **κατασκευή** και ως τέτοια, μπορεί και πρέπει να **ανατραπεί**. Από εμάς εξαρτάται να σπάσουμε τα στερεότυπα, να ορθώσουμε λόγο απέναντι στο μίσος και να **διαμορφώσουμε** έναν κόσμο πιο ανοιχτό, πιο δίκαιο, πιο ανθρώπινο.

Σας ευχαριστώ θερμά για την προσοχή σας.

Γ1. β.

Αίτια ρατσισμού: 1, 3, 5, 7, 10

Θεματική περίοδος: Νομίζω πως όλοι θα συμφωνήσετε πως τα γενεσιουργά αίτια του ρατσισμού είναι σοβαρά και πολυδιάστατα.

Συνέπειες ρατσισμού: 2, 4, 6, 8, 9

Θεματική περίοδος : Θα σταθώ ιδιαίτερα, κυρίες και κύριοι, στις επιπτώσεις του ολέθριου αυτού φαινομένου τόσο για τα άτομα, όσο και για ολόκληρη την κοινωνία.

Γ2.

1. φτώχεια → κοινωνική ανισότητα → αποκλεισμός → περιθωριοποίηση → στιγματισμός
2. στερεότυπα → προκατάληψη → διάκριση → κοινωνική αδικία → διαιώνιση του ρατσισμού
3. περιθωριοποίηση → ψυχολογική φθορά → αυτοϋποτίμηση → κοινωνική απραξία → αναπαραγωγή της ανισότητας.
4. αποδοχή → σεβασμός → ένταξη → ισότιμη συμμετοχή → κοινωνική συνοχή
5. προκατάληψη → λανθασμένη κρίση → άνιση μεταχείριση → κοινωνικός αποκλεισμός → βία (λεκτική ή σωματική)

Γ3.

Η **διαφορετικότητα** αποτελεί στοιχείο πλούτου και όχι απειλή. Παρ' όλα αυτά, η **προκατάληψη** και τα **στερεότυπα** οδηγούν συχνά στον **αποκλεισμό** αντί για την **ένταξη**. Για να υπάρξει **κοινωνική ισότητα**, απαιτείται **σεβασμός** προς κάθε πολιτισμική ταυτότητα και ενίσχυση της **πολυπολιτισμικότητας** μέσα από την εκπαίδευση.

Δ1. α.

Η ποιήτρια αποτυπώνει με **δραματικό** και συγκινητικό τρόπο την τραγική **εμπειρία** των ανθρώπων που **εγκαταλείπουν** την πατρίδα τους όχι από **επιλογή**, αλλά από **ανάγκη**, για να **σωθούν** από τον πόλεμο, τη βία και την

καταστροφή. Μέσα από έντονες εικόνες τρόμου, πείνας και απώλειας, εκφράζεται το **δίλημμα** ανάμεσα στην αγάπη για την πατρίδα και στην ανάγκη για **επιβίωση**. Το ποίημα αποτελεί **κραυγή** ανθρωπιάς απέναντι στη βία, τον ξεριζωμό και την **αδιαφορία** του κόσμου για τους πρόσφυγες.

Δ1. β.

1 - β, 2 - γ, 3 - γ, 4 - α, 5 - β

Δ2. α.

(ενδεικτικά ορισμένες χαρακτηριστικές εικόνες)

Εικόνα: Μια χαρακτηριστική εικόνα που αποδίδει με ένταση τον τρόπο και την απόγνωση των προσφύγων είναι η εξής: «πατρίδα είναι το στόμα ενός καρχαρία».

Περιγραφή: Η εικόνα αυτή παρουσιάζει την πατρίδα ως ένα άγριο, αδηφάγο τέρας που απειλεί να καταπιεί τα παιδιά της. Μέσα από αυτή την εικόνα η ποιήτρια δείχνει ότι οι άνθρωποι δεν εγκαταλείπουν την πατρίδα τους από επιλογή, αλλά εξαναγκάζονται να φύγουν για να σωθούν από τη βία, τον φόβο και τον θάνατο.

ή

Εικόνα: Μια ιδιαίτερα συγκλονιστική εικόνα είναι η εξής: «σκίζεις το διαβατήριό σου σε τουαλέτες αεροδρομίων, κλαίγοντας καθώς κάθε μπουκιά χαρτιού δηλώνει ξεκάθαρα ότι δεν πρόκειται να γυρίσεις».

Περιγραφή: Η ποιήτρια χρησιμοποιεί εδώ μια ρεαλιστική και συμβολική εικόνα για να δείξει τη βίαιη αποκοπή του πρόσφυγα από την πατρίδα και την ταυτότητά του. Το σκίσιμο του διαβατηρίου συμβολίζει την απώλεια ρίζας, ταυτότητας και ελπίδας, ενώ τα δάκρυα εκφράζουν τη βαθιά θλίψη και απόγνωση μπροστά στην αμετάκλητη εξορία.

ή

Εικόνα: Η εικόνα «κανένας δεν καίει τις παλάμες του κάτω από τρένα, ανάμεσα από βαγόνια» αποδίδει με ωμό ρεαλισμό τον τρόπο και την απόγνωση των προσφύγων.

Περιγραφή: Η σωματική περιγραφή του καψίματος και ο επικίνδυνος χώρος κάτω από τα τρένα συμβολίζουν το τεράστιο ρίσκο που αναλαμβάνουν οι άνθρωποι για να σωθούν. Η ποιήτρια δείχνει έτσι ότι η φυγή δεν είναι επιλογή· είναι πράξη απελπισίας και επιβίωσης, αποτέλεσμα μιας ζωής που έχει γίνει αφόρητη στην πατρίδα. Συγκινησιακή λειτουργία εικόνων: Οι εικόνες λειτουργούν συγκινησιακά, επειδή προκαλούν έντονα συναισθήματα φόβου, οδύνης και συμπόνιας. Η αισθητηριακή δύναμη αυτών των εικόνων κάνει τον αναγνώστη να νιώσει τον πόνο και τον τρόπο των προσφύγων. Έτσι, η ποιήτρια ξυπνά την ενσυναίσθηση και μας ωθεί να δούμε τους πρόσφυγες όχι ως αριθμούς ή ειδήσεις, αλλά ως ανθρώπους που υποφέρουν και αγωνίζονται να επιβιώσουν.

Δ2. β.

Η ποιήτρια χρησιμοποιεί το β' ρηματικό πρόσωπο («εκτός αν η πατρίδα σε κυνηγά», «πρέπει να καταλάβεις») για να απευθυνθεί άμεσα στον αναγνώστη, κάνοντάς τον συμμετοχο στο βίωμα των προσφύγων. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργεί ένταση και αμεσότητα, σαν να μας παρακαλεί να κατανοήσουμε τον πόνο των ανθρώπων που αναγκάζονται να φύγουν από την πατρίδα τους. Το β' πρόσωπο καταργεί την απόσταση ανάμεσα στον «άλλο» (τον πρόσφυγα) και «εμάς», προκαλώντας ενσυναίσθηση και ηθική αφύπνιση.

Δ2. γ.

Προσωποποιείται η πατρίδα.

Νοηματική απόδοση: Η ποιήτρια αποδίδει στην πατρίδα ανθρώπινα χαρακτηριστικά, όπως η φωνή. Επίσης, η πατρίδα ενεργεί, προτρέπει και κυνηγά, και δεν είναι απλώς ο τόπος καταγωγής. Νοηματικά, αυτό υπογραμμίζει ότι η φυγή δεν είναι επιλογή, αφού η πατρίδα μετατρέπεται σε απειλητική δύναμη, που εξαναγκάζει τον άνθρωπο να φύγει για να επιβιώσει. Η προσωποποίηση ενισχύει τον ψυχολογικό τρόπο και την αίσθηση αναγκαστικής φυγής.

Δ3.

Η σωστή κατά τη γνώμη μου στάση απέναντι στους ανθρώπους που βιώνουν τον πόνο της προσφυγιάς και του ξεριζωμού είναι η ενσυναίσθηση και η αλληλεγγύη. Πρέπει να τους αντιμετωπίζουμε με σεβασμό, κατανόηση και ανθρωπιά, χωρίς προκαταλήψεις ή στιγματισμό. Η υποστήριξη, η προστασία των δικαιωμάτων τους και η προσπάθεια να νιώσουν ασφαλείς και αξιοπρεπείς είναι ουσιαστικά στοιχεία μιας δίκαιης και ηθικής κοινωνίας.

Ε1.

1. απρεπούς 2. διεθνές 3. ομοιογενή. 4. συνεχούς 5. υγιούς 6. ουσιώδες 7. ειδεχθές 8. ελλιπή 9. πλήρης 10. σύννητες.

ΣΤ.

α. χρώμα